

TARTALOM Belföld. Halálozás. — Hazai képek (Nyilvánosság és még valami). — Bihar megyei gyűlés. — Ref. egyházi dolgok. — Devizesi czehek. — Szervasrul: Jancsovic P. Simon Istvánnak. — Or: Jutalom kérdés a Pesten allitandó ref. főiskola tanítási rendszerei. — Hírök és Világ. stb. — Külföld. Spanyolországi miniszterium küzdése. — Nagybritannia: O'Connell; Bremer Gordon; a parlament feloszlatatása. — Franciaország: Kamra ülések. — Oroszország: Lengyel összeesküvés. — Törökország: Krétaiak stb.

Belföld.

Halálozás. Méltóságos szentgyörgyi Horváth János öcs. kir. felsége aranykulcsos hive f. e. nyárelő hava 30kán esti nyolcz órakor hamardnapig tartott béluszögben életének 64ig évében itt Pesten jobb életre szenderült. Hideg tetemei Vas megye Szent-György mezővárosában a nemzeti sirtobolthoz fognak eltakarítani. Ugyan ott fognak az engesztelő szentmise áldozatok is nyárhó 12kén tartatni. A megboldogult emberbarát különös kegyes szíjjel viseltetett jobbágyság iránt, minek egy pár példáját egy volt tisztjéről tudjuk, kitül midőn kérdezősködék vala jobbágyság állapotja felül, a szegényebbeknek minden évben elszokta engedni urbér tartozásait; sőt ha valamellyiknek marhája megdöglött, saját pénzén vásároltatott vonósbarmot. Ő gyakorlattal tevő azt, miért sokan csak virágos beszédekkel buzganak. Béke és áldás hamvaira!

Hazai képek. (Nyilvánosság és még valami). Mióta egy izmos kéz a lepelt nemzeti bajaink többségéről lerántotta, látunk hazánkban egy szellemet fakadni, melly mindenkinél keblében édes örömet és talán körülményekhez képest és állapotunkhoz nagyon is élénk reményeket táplált. Számos helyeken (nem tudni azért-e, mert a külföld tapasztalásai állottak elő tünk, vagy azért, mert a magyar egy század óta mindig a külföld majma volt, elég az hozzá, hogy a dolog nézetünk szerint valóban úgy áll a mint mondjuk) honosulni kezdének a kor nagy eszméi, vagy jobban: ideig óráig tartó szálást tetszik a kor nagy eszméinek nálunk fogadni t. i. alkalmas szállást és vendégszeretetet lelhetének nálunk, és míg a hosszas együttlét vagy az örökös együttlétet teendő szükségessé, vagy bebizonyítandá, hogy a magyar és az új vendég nem férnek meg közös fedél alatt. A kor nagy eszméi és szükségéi közt fő helyen állott a nyilvánosság — a nyilvánosság, mellynek nagyszerű hatásútl és jótékony befolyásútl a nemzet régóta elszokott, és mellynek hijában ezer meg ezer visszaélés, ezer meg ezer ármány kezdde nemzeti és alkotmányos életünkbe lopóznai; és az ármányozótté visszaélés halkkal gyakorlattá lett és Magyarország normalis állapotja nem volt egyéb megrögzött balítéletek, rosz szokások, visszaélések tömegénél, mellyből kigázolni csak fölötté merész lépések segíthetének. Szabad szólás! szabad sajtó! hangzék az ország egyik végén, szabad szólás! szabad sajtó! hangzék a másik végén, és a fiatalság chorusa ujongatva kíséré harsány antiphoneival az új evangéliumot, úgy hogy az ember utoljára csak ugyan hinni hajola, hogy a százados mirigy kiirtására s a haza boldogítására már a legnagyobb lépés meg leendő téve, ha a nyilvánosság fog minden nyelv által rebeggetetni és a haladás lobogójára jelszóul tüzetni. — A nyilvánosság azonban nálunk, mint sok más, csak divateszme — tisztelet becsület a kiveendőknél; de egy nem csekély résznel valóban csak divateszme, mi magában véve még nem nagy baj, mert a divat szokássá, a szokás pedig természeté válhatik. Fog-e azzá válni? ez más kérdés, mellynek megfejtője a jövőbe leendő. Tetszett tehát a sorsnak egy kedvező pillanatban az eddiginél kissé nagyobb nyilvánosságot juttatni a magyarnak, hogy láthassa meg bajait, és tehessen irt sebeire mellyeket jobbra ön fegyverével vágott magán. Lássuk már most, mi lön az annyira óhajtott, annyira sürgetett nyilvánosság eredménye? mi lön jelesül eredménye amaz élénkebb sajtói mozgalomnak, mellyeket darab idő óta hazai ügyeink körül gyakoroltatni látunk? A józan haladás baráti, kiket sem a hagyományos előítéletek tévutakra nem vezettek, sem a haza bonyolódott ügyei vissza nem rezzentettek, kiknek a haladás nem hábjáték, hanem az élet legnagyobb, legsürgetőbb szükségéinek egyike — e nem igen nagy számú lelkesek őszintén örültek az új jelenésnek, mert tudták, hogy az igazság minden harczaiban a szabadot, a síkot, a napfényt keresi, hol bár néha későn, de mindig kétségtelenül diadalmaskodik. Egy emél sokkal nagyobb rész, melly ezelőtt is, mint gyáva suhanéz kísértő rémtől futott a nyilvánosság napja elöl, rettegve és sápadva látta közeledni a nagy napot, melly minden csempészkedőnek nyakát szegendi és kérlelhetlenül rántandja le a fátolt mokannai arczáról, mellyen a rágódo öntudat ostora alig hagyta meg egy emberi vonást, mellyet az elmesötés és testi lelki nyomtatás szomorú éveit óriáslidéreczé neveltek volt s mellyre nézve a nyilvánosság földelülő napja sem több sem kevesebb nem volt, mint a legrettenetesebb ítélet napja, mellyen egy igazságos bíró kérlelhetlenül töröndi el a pálcát a közügyek rosz sáfári fölött. — Egy harmadik és bizonyára nem csekélyebb

részre nézve a nyilvánosság csak madárijesztő volt, míg a tolvajnak szabad bemenet engedteték a szőlőbe. Ez azon divaturacsok serege, kik minden koreszmét virágbokréta gyanánt tűznek kalapjaikra, hogy könnyelmű kéjhölgyek figyelmét magokra vonhassák, de ha e koreszmákért valamit tenni vagy épen tűrni kellene, rémes hangon följajdulnak minden szóra, mellyet az igazság füleikbe dörögtet, és iszonyodva futnak azon nyilvánosság elöl, mellyet magok idéztek fejökre. Szó a mi szó, de ezek az urak (vagy ha úgy tetszik, tekintetes, nemes és az ég tudja minő címzetes hatóságok) nem azért pártolták és pártolják a nyilvánosságot, nem azért állanak a javításokat sürgetők első csatasorában, hogy a sajtó rajtok próbál-gassa ostorát, és hogy a cselekvés mezején is ők járjanak elöl éb-resztő példával: ők már csak azért is, mivel sine discrimine minden kiváltságnak ex professo ellenségei, megérdemlenék, hogy nyilvánosság tekintetéből némi kis kiváltsággal bírassanak. Tréfán kívül, a dolog sokkal komolyabb mint gondolnók. Sajtónknak e szokatlan nyilvánossága, mellyet minden igaz magyar, minden önzéstül szabadelmű örömmel üdvözle, mellynek sikerét nemzetünk sok tekintetben már is kezdé aratni, borzasztóan riasztá föl álmukból azokat, kik azt hívék, hogy a nyilvánosság nem egyébre való, csak madarakat ijeszteni, és hogy a tolvajnak ezután is szabad leendő az éj sötét szárnyai alatt a szőlőben tetszésként gazdálkodni. Nem sokára alkalmunk lesz a pseudoliberalismusnak néhány ilyen-mű példányait a közönségnek bemutatni. Fölötté balul fogák föl a nyilvánosság eszméjét azok, kik azt hívék, hogy a trombita mindig csak ki, s be soha sem fog harsogni, kik a szabadelmőség köpönyegét elég bőnek tarták minden magoktul eredő visszaélések takarására. Igen is, drága olvasó, vannak erkölcsi és nem erkölcsi — akarám mondani — egyes személyek (bocsánat a szójátékért!), kiknek teljességgel nem tetszik, ha hírlapokban olyasmi elmondatik, mi p. o. A** (e betűt csak pro forma példaul említem) vagy más várme-gye közgyűlésén ész és törvényellenesen történik. Tudjuk, hogy némelly hírlapoknak nincs szerencsésük bizonyos urak és testületek kegyelmében állani, mi magában véve elég nagy szerencsétlenség, mirül azonban legjobb akaratunk mellett sem tehetünk: mert tisztünk nem egynek vagy másnak kegyét vadászni, hanem a mennyiben tőlünk függ és belátásunk van a dologba, igazságot hirdetni, ha mingyjárt az ég megdördülne is fölöttünk Egy szó mint száz: a polgári életünkre derült nyilvánosság egyebek közt jellemünk eddig titkol-tabb rejtekeibe is be hagyta tekintenünk; a magyar természethez na-gyon hozzá van növe az önkény — az önkény, az ő legrútabb, leg-undokabb alakjában. Mi nyomorú szabadelmőség az, melly nem bír önkényről lemondani, melly minden igaz szóra redőbbe szedi hom-lokát és ostort mutat az igazság hű barátjának, hogy az igazságtul vissza rezzentse! Nem élünk azonban olly kort, mint mikor Zeusz fejrázására az egek megrendültek; a nap csendesen és szilárdan végzi pályáját és az alakoskodók, az igazságot nem tűrők nem sokáig játszhatják szánakozásra méltó szerepeiket. És így megmondva legyen azoknak, kiket e sorok illetnek és kik ezeket kétségkívül érteni fogják, hogy bennünket semmi „főlrás,” semmi fenyegetődzés nem fog tisztünkhöz hűtlenné tenni; hogy mi ezután is merészen emelendjük föl szavunkat a haza minden ügyében, bátran fedezendünk föl minden tudomásunkra eső visszaélést, kö-venesse azt el bár egyes személy vagy hatóság. Mi így értjük a nyil-vanosságot és így fogjuk azt tehetségünkhez képest mindig kezel-ni, s ez öntudattal szánakozva tekintünk olly insinuatokra, minők ellenünk némelly helyeken már több ízben tétettek.

N: V á r a d nyárelő 27kén 1841. Bihar megyei közgyűlésről to-vább szólni akarván, a tárgyak soksága kényszerít: szólanunk röviden, s némi egybefüggést hoznunk a változatosság közé. — Gyű-lés e i n k r e n d e z é s e i r á n t k e t t ő t ö r t é n t. — Usanady Ferencz t. b. előadá, mi üdvös lenne a nyilvánosság, és ébresztő a közszelle-mre nézve, ha minden tárgyak, mik egyetemi érdeket rejtenek magok-ban, a jegyzőihivatal által sorozatba vétetve, gyűlések elő napjain közíratra bocsátatnának. Ez elfogadtatott olly módosítással, miszerint a jegyzőknek kötelességükké tétetett, e tárgy-laistromot, a gyűlést megelőző egész napon, megyénk nagy teremében, hol azt mindenki nézhesse és használhassa, kitenni. Továbbá Thurzó János fő sz. b. rendeltetni kívánta: hogy Fáynk ismeretes javaslata szerint min-den indítvány csak következő gyűlésen hozassék szönyegre. De a többség, míg kerülni ohajtá a gondatlan hamarkodást, nem akarta ugyanakkor a közigazgatás lassu kerekeit még hátrább tartóztatni.

rvének ki-
rak kikül-
et tisztel-
gyakkal ér-
erinti szer-
nály egyhá-

t. — Midőn
eményü or-
m örvende-
néhez köze-
adalmát ha-
y nem csak
károsan ke-
minden ma-
épeket szül-
csak anyagi
vintarit is ki-
etni, mire az
erint tehát a
tomas fojto-
ak azon nyo-
némelly me-
hallatlan ta-
letünk ellen
lehelten.

nevü mezővá-
berek teszik;
esterségűzés.

mert alig van

is többnyire

életük na-
gegek itt ezek:

német varga

ek is, mellyek-

életének má-

gissza: itt fe-

is, miszerint

többnyire min-

ik, kétség ki-

házasság, mi-

shetnék, hogy

ágban fő pont

följegyeznek,

házasság kö-

esik, és az ille-

rintt rendesen

magzat a méh-

erint a világra

vénye ugy nyi-

gyermekét, bár

sság terménye

nek, tiltott ölel-

estrázó fájdalom

és mint ilyen-

ik mind addig,

m szerzi, melly

tó forinttal

azonnal becüs-

s czéhek kos-

es megtámadá-

tozók közül ki-

sznek, állítván,

között vita tá-

on kérdés me-

os tudományos

örvényes idejü,

hogy a gyermek

n igen emelnek

nek nehézségé-

i kovács gyer-

k ugyan felmen-

ének köszönhet-

ék új tagja neje

s következő szü-

41dik évben tör-

an ezen mester-

házasság teljes

, a kised törvé-

e a férjnek mes-

ságból család

aggodalmát, in-

hogy vén lété-

ránybört hasitot-

lt ugyan, a czéh

indítvány közbá-

befolyt pénzek a

ttül mit sem tart-

onosságát az illy

e nélkül a czéh

dnák át. Nem tu-

ttal bir is, könnyen

czéhekben, kivált

zassági bánasmód

, hogy a terhesség

ebb és testrázóbb

ágaival foglalkodnak, mellyek a terhességre nagy ellenséges hatással lé-
ven: mi esuda, ha a terhesség valamivel előbb végét éri, mint érne kelle-
ne egyébként. Ide járul még azon humanus házassági modor is, melly a
nőket ezen kényes állásukban híven kísérik, összehaltatnak magyaro-
san, azután szüljön a nő törvényes időre. Így volt a dolog a fenebb emli-
tett Veitzi kovácsnál is, ki nejét annyira eldorongolta terhessége alatt,
hogy a nő orvosi szemle alá is került; de azért a megszületett poszka
gyermek még is megfontolatott ám; sőt e durva ölelkezés ismételtetett
másod ízben is, és akkor is, midőn Devecseritől bucsút vették, és tud-
tomra e két fél törvénykezésben is állott, minő eredménnyel nem tudom.

— Hogy a dolog nem költemény, hanem folytonos usus, arról mindenki a
helyszínén teljes meggyőződést gyűjthet magának, és valóban a legrit-
kább merények egyike, melly az immoral terjesztésének egy igen hatal-
mas eszköze: gátot, egyenes és haladék nélküli ellenszegülést kíván, ne-
hogy a métegy tovább harapódzván, a nemzet járványos bántalmává örö-
külljön. Jól tudom én, hogy a devecseri czéhek e pogány merényért az
urodalmi helybeli lelkes ügyvédjéül kérdés alá vonattak, és szigorú feddés
kíséretével megintettek, allanának el szemtelen szokásoktól, de még ed-
dig a józanabb intést is fás könnyelműséggel vévén, a bűnben maig is
büszke nyomokkal haladnak. — Részemről a merényt olly vastagnak,
olly erkölcssorvnak tartom, hogy ha egyéb sürgető adatok nélkül volná-
nak is, már ezt eléglem, hogy a czéhek eltörlését sürgessék. De én nem
azt szeretném kérdezni: vannak-e elég okaink a czéhek eltörlésére, ha-
nem vannak-e olly adatok, mellyek a czéhek ügyét pártolják, és további
fenállásukat helyesítik. Fontoljuk meg csak a dolgot, az alapul fejte-
gessük érdekeit, ismerjük meg alaposan természetét, articulusait, szo-
kásait, erkölcsait, közös hatásait, meg fogjuk igen is tudni, mit kelljen e
tárgyban józanon cselekednünk, hogy hazánkat haladási tekintetben itt is
egy nyommal előbbre segítessük. Pap Ignác.

○ Szarvas, nyárelő 20kán. Hogy lapjaiban közlendő, Simon
István értekezéseire mindenkor várhat czáfolatot, mennyire embert
beszédéből ki lehet ismerni, biztosíthatom a t. cz. szerkesztőséget.
Ha S. I. különzködeit nem ismerné, ezt állítani s bolygatni a
jövendőt nem volnék képes. Am legyek hamis proféta. S. I. gon-
dolkozása azon sark körül forog, mintha csak ő látna ép szemmel,
mintha egyedül neki volna mindenben igaza, és ezen megrögzött
eszme őt hírlapi levelezővé teremtette. Ő barátja a nyilvánosságnak,
ám mi is szeretjük a napfényt; de a rágalmak, mivel hogy sötét bar-
langbul erednek, még az éji fonókákba sem valók, bár itt is igaz vér
hevitene az orsót pörgető kacsócskakat. — A Világ 46 és 47dik
számában S. I. mint diabolus carthesianus újra kibukkanik, és ve-
gyes beszédében — mellynek harlequin tarkaságu köntöséhez még
csak esörgő-sapka hibázik — először is — egyet kimélve és más
istenesítve — a szarvasi ev. egyház 5 tanítóját dőfi oldalba, azt hir-
detvén rólok mély bölcsen: „Nézd haza, ezek anno 1841 a tanítás-
ban semmi előhaladást nem mutattak. Tisztitársaim nem tudom, mint
éreztek magokat, én bánatosan sütem szememet az áldott földre,
mellynek Simon I. bölcs tetszése szerint, olly haszontalan terhe va-
gyok. Mert lehet-e, kivált e korban, átkosabb váddal terhelni egy
néptanítót, mint, ha állítatik, hogy ő a tanításban semmi előhaladást
nem tön? és így kárhozatos tespedésében hiába élvezte a megcsa-
latott szülék és egyház kenyerét? S. I. ebbeli vádját — melly talán
az ügy szerfölötti szeretetéből eredhetett — ezekből kérem meg-
ítéltetni. Ő nem csak hogy iskoláinkban soha nem volt jelen, és így
nem is tudhatja, mikint haladunk előre a tanításban és mit tanítunk,
de még azt sem tudja Szarvason: hány a tanító. Mondja ugyan is:
„Szarvas más egyházakat haladva tularányosan hat (valósággal
hét) iskolát tartott, most a hetediket (a világ tudtára nyolczadikát)
vén állítóban. Lehet-e aztán illy kis ujjbul szopott állításnak hi-
tel adni, határozza el a közvélemény? Ha iskolai előljároságom azt
mondta volna rólam, mit S. I. állit, akkor elhallgattam volna, szememet
azitéletnek azon verbetűire: fordítván „senki, mig ember, bár ereje
szakadjon is, hivatásának tökéletesen meg nem felel. Ezen fel-
szólamlásom igazolására, mellyet a t. cz. olvasó közönség, remény-
lem nem fog rossz szemmel nézni, nyilván kijelentem, hogy: dicsé-
retet, melly szédit, nem óhajtok, elég az öntudat; utba igazgatóst,
ha tévelygek, köszönettel veszek, de a lealacsonyító rágalmaknak
mindig ellent mondan, kötelességemnek tartom, mert qui tacet stb.
— Simon I. némelly igen felőtli állításaira futólag: „hogy új törvé-
nyeink bonyolultak, és hogy a nép azért vékezik, mert vele a tör-
vényt nem tanultatják, így soha sem tudja, mikor tesz jót vagy rossz-
szat (barom népek kell annak lenni, ki még ennyit sem tud) s mi
az övé,“ ugy tartom minden czáfolaton alul van. Hogy nálunk az
iskolai magyar fölliratot t. cz. Balla Károly ur eszközölte volna, az,
ezen urnak saját vallomása sserint hízelkedő hazugság, ő csak azt
sürgette, ne legyen tót föllirat, melly már régen el is tűnt. — Mivel
hogy környékünkön németül tanulni bajos, és ezen nyelvet tudni
még is jó: a berlini Kloszné csak a szülék kívánságát teljesítette,
midőn Berényben német leány-iskolát nyitott; véleményem szerint
tulzás az, mdőn mindent, mi nem magyar, kárhóztatunk, és minden
bokorban nemzetiségünkre agyarkodó ördögöt lappangani vélünk.

„Hitel“ ajánlja az orosházi gazdáknak és miért nem pápa-szemet is
melléje? — A szarvasi strázs-halomróli (nála örhalom) rege, Jáno-
sik, szuroveczróli monda s juhászokkali kalandja szép cseh fordí-
tásban a lipió sz.-mikliósi naptárnak gyönyörűséges foltjai lehet-
nének, de hírlapi czikkeknak nem eléggé tanulságosak. A szarvasi
casinó tagjai, ha még olly járatlanok volnának is a külföl-

di lapvilágban, miután már egyszer feleltek, többé S. I. vitáira alig
ha fognak feljajdulni. Hogy pedig a szarvasiak általában nem panslávok:
concedo; de bár egy se lenne az: faxit Deus. Jancsovics Pál.

○ Jutalom-kérdés a Pesten állítandó ref. főiskola
tanitási rendszerére nézve. „Készítessék kimerítő
terv, melly a Pesten létesítendő reform. főiskolának
alsó — vagy elemi — közép és felső osztályiban meg-
állapítandó tanitási rendszert, mindenütt az élet-tu-
dományoknak az emberiséget képzőkkel, — meny-
nyire saját körülményink engedik — sülegyenben tar-
tása mellett részletesen adja-elő, a jutalmazási s fe-
nyítéktartási rendszerrel együtt. A tervkészítőnek tudni
kellvén az irányt, melly ezen iskolára nézve kitűzetett s ismerni
az abban eléretni kívánt czélokot: ezekre nézve következő pontok
szolgálatnak útasításul: 1) Az alsó, vagy elemi osztály előkészítő-
je legyen ugyan a közép osztálynak (gymnasium), de még is főkép
reális irányzatú. 2) A közép osztályban a régi literatura részint új
nyelvek, részint tudományok által sülegyenbe tartassék; s a philo-
sophiai karhoz tartozó tudományok elemei már itt tanítassanak. 3)
Terv adassék, miként képezthetnének ezen közép osztályban azok,
kik kereskedők, gyárosok, kézművesek leendnek, választott életpá-
lyájokra a nélkül; hogy vagy ők, vagy az úgy nevezett humanisták
a reájok nézve szükségtelen tanulmányokra kényszerítetnének?
Mellynélfogva arról is adassék vélemény: ha valjon itt is mint a fel-
ső osztályban, az egyes vagy több rokon tudományoknak egy tani-
tóra bizatása, vagy minden évben egy külön tanítónak alkalmazása
és így a szaktanítási, avagy felváltó rendszer volna-e czélszerűbb?
4) A felső osztályban, a bölcselkedési, jog-és hittudományi karhoz
tartozó tanulmányok adassanak elő. És mivel hazánkban a nép-isko-
lák javítása halaszthatlan szükség; ezek czélszerű rendezése pedig
alkalmas tanítók hiányában lehetetlen: annál fogva a bölcselkedési
karhoz egy különös, iskola tanítókat képző (pedagogica) osztály
lészen kapcsolandó. 5) Tanitási nyelv mindenik osztályban a ma-
gyar leend; s nem csak a tudományok, hanem az ó és új nyelvek is
ezen fognak előadatni. 6) Fő elve legyen e tanításnak az ismétlés,
vagy is újra s meg újra a tanítandóknak bővebb előadása. Az alsó
és közép osztályban pedig testgyakorlatra, s szépművészi tudomá-
nyokra illő figyelem fordítassék. 7) A lélekölő könyv nélküli tanulás
lehetőségig, az utánmondás vagy dictálás pedig minden esetre kerü-
lendő levén: tétessék javaslat jó iskolai-kézíkönyvek készítése mód-
járól. — 8) A rendes oktatókon kívül magán oktatók is adhatnának
óraber mellett rendkívüli leczkéket. — 9) Minő rokon tudományok
kapcsolthatnának legczélszerűbben együvé? s mind a három osztály-
ra nézve külön külön hány évi pálya lenne szükséges? s hetenkint
és naponkint mind a három osztályban hány és mellyik órák lenné-
nek a tanításra kiszabandók? terjesztessék elő. 10) Hazánkban
közóhajtás nyilatkozván a két evangél. Felekezetenek iskolai egye-
sítése s telyes egybeolvadása iránt: a tervező e pontra is figyelmét
kiterjesztvén, adja véleményét: mikép eszközölthetnék a czélba
vett főiskolára nézve a két testvér felekezet közti legczélszerűbben
olly egyesülés, melly nem csupán anyagi érdekek egymás mellé
tételéből álljon, hanem benne előre elhintve legyen az annyira óhajtvá
s időtől várt vallási egybeolvadás magva; és így a felállítandó
középponti főiskola e tekintetben is előkészítő intézetül szolgáljon.

A legjobb munka jutalma száz darab cs. arany, másod ren-
dű pályáirat ötven darab arannyal jutalmaztatik. A pálya-munkák
küldtetesenek-be Pestre az alólirt jegyzőhöz biztos alkalommal,
vagy postán bérmentve 1842ik martius 1ső napjáig, melly határna-
pon túl beküldendő munkák semmi szín alatt föl nem vétetnek. A bár
mi müvelt europai nyelven készitendő pályáiratok, névtelenül, ide-
gen kézzel tisztán írva, lapozva, bekötte s jelmondattal ellátva
küldessenek-be egy ugyan azon jelmondatot viselő, s pecsét alatt
a szerző nevét rejtő levélke kíséretében. Olly kézirat, melly szerzője
nevét akármikép elárulná, jutalomban nem részsülend. A beküldendő
munkák megbírlása az állandó iskolai választmányra van bízva;
melly okbul ennek tagjai jutalomért pályázni nem fognak. A jutal-
mak oda itéltetésére s átadására az 1842dik évi junius 20kán mint
a dunamelléki hely. hitv. egyház kerület közgyűlésének ideje tüze-
tik ki. — Általában megjegyeztetvén, hogy mivel a feladott kérdés
pályára bocsátásában egyedül egy korszerű hazánk körülményihez
alkalmazott, s lehető legjobb iskolai rendszer behozatala czélozta-
tik: azért a pályázók ön nézeteiket is követhetvén, a fentebb kitű-
zött, s csak némi irányul szolgáló vezérelveket sinormérték gyanánt
tekinteni nem tartoznak. — Pesten 1841dik évi julius 1ső napján
Bajkay Endre választmányi jegyző.

Vácson Julius 1ső napján reggeli 7 órakor a kertek között, a
város alsó részén gondatlanságból tűz támadván, két házat felemész-
tett. — A két városi előljároság gondos felügyelése mellett sike-
rült a tüzet, melly felső szelünk fordultával a bajaiak mult évi 1ső
májusi szomorú scenáját könnyen e város lakosira is előidézhető egy-
óra negyed alatt coltani. — Veszprém megyében a kiküldöttség-
nek Veszprémbe, junius 28dikára kitűzött összeülés napja julius
7kére halasztatott el. Ugyan e hónap 12dikén Pápan fogja folytatni.

Igen örvendünk, ha a „Hirnök“ t. ez. szerkeztősége lapjaink eredeti cikkeit saját lapjaiba átülteti, csak hogy nevezze meg kútforrásul: mert 51dik számú lapjában a pesti ügyvédek gyűlése és a Josephinum alapkövetéti cikkek a „Világ“ból merítették, de forrásul nem lön megnevezve. Mi azt szeretnők hinni, hogy néha az illy forrás meg nem nevezés feledékenységből történik.

Külföld.

Spanyolország. A külügyi minister a tavaszutói határvillongások következtében Patpot francia követhoz igen kemény hangon irt s a követ nem kevéssé volt megilletődve e bánásmódon. — Melly környüállásból a jövőre sokfélét következtetnek, s jósolnak. — Az oppositio naponként erősödik, és már nehányszor a ministeriumot keményen megtámadta; újabban is indítványba hozatott, hogy a követ, és senator semmi más féle hivatalt ne viselhessen, mit a ministerium ellenzett, és azt mondá, hogy ugy lehetetlen kormányozni. Ezen nyilatkozást többen felfogván, a ministeriumot hevesen megtámadták, s végre minden erőködös mellett is az indítvány feletti szavazás a ministerium ellen ütött ki. A nép a ministerium iránt igen közömbös sőt a capitalisták Surry Rull iránt bizodalmatlanok, és így a kincs-tár üres. Angliának nem lehet reménysége, hogy Spanyolországgal a pamutarikra nézve kereskedési viszonyba jöhessen, mert eziránt a kereskedőkhez, és gyárosokhoz a kormány felszólítást intézett mellyben a dolgozatok felfüggesztése javallatik, s mind addig, míg ezen kérdés bizonyos adatoknál fogva eldöntve nem lesz, különösen pedig a csempészkedőkre figyelmezteté őket. A nép nagy lelkesedéssel fogadta e felszólítást. Az angolok elleni gyűlölség pedig különösen egy angol csempész hajó megkérítésénél mutatkozott; mert nyárelő 7kén a hajón talált s elkobzott árukat azonnal megégették.

A ministerium nagy bajokkal küszködik, mert a tervezett 60 millió realnyi kölcsön nem létesülhetett. Nyárelő 6kán a királyné feletti gyámság iránt volt minister tanács, s ugy hiszik hogy alkalmasint Arguellesnek jut azon szerencse. A ministerium már két vagy három nagy fontosságú tárgyakra nézve a congressusban kevesbségben maradt, és még ezen felül olly egyedeket tett hivatalba, kik a szeptemberi napokban hivatalaiktól csupa pártoskodás által fosztattak meg, mindazonáltal a tulzóknak ez épen nem tetszik, mit azzal boszulnak meg, hogy a cartagenai, és navarrai esetekre nézve angol s francia országokkal némi kellemetlenségekbe szándékoznak a kormányt hozni. Mi annál könnyebnek látszik, mert az angol követ mióta a spanyolországgali szövetség reményével felhagyott, nagyon kikerüli Gonzaleznek elégtételi ajánlatait.

Nagybritannia. A tory hirlapok erősen hiszik, hogy a választások a tory pártiak részére fog kiütni. O'Connell az ir néphez ismét felszólítást küldött, mellyben a kormányra törekedő — s általa scorpio pártiaknak nevezett — toryk ellen lelkesíti őket, egyszersmind jelenti, hogy a legközelebbi héten Dublinba fog menni. Bremmer Gordon Chinában Elliot kapitány meghatalmazott társává nevezetett. Nyárelő 11kén az ismeretes zsidó bill a felső ház által 98 szavazattal 64 ellen félre vetetett. — A parlament feloszlátás már a királyné által kijelentetett és azt hiszik, hogy az újparlament nyárelő 18—23kán fog egybe hivatni. Egyik angol hirlap rossz neven veszi, hogy a ministerium a gabnatörvényt nem hozta szönyegre; mert így legalább némi adatok lettek volna arra, hogy milly szempontból kelljen a gabnatörvény kérdést felfogni. Jelenleg az elmék a választási eredmények számítgatásával foglalatoskodnak, és tetteleg is mind a whig mind a torypártiak részéről olly munkásság van, hogy aggódva néznek a jövőbe, különösen a whigek, mivel reájok nézve a jelen választások jó vagy rossz kiütnése nagy következtetéseket vonhat maga után. A választásoknál mint mindenütt a megvesztegetések napirenden vagynak. O'Connellnek ir országra való befolyása soha nagyobb mértékben nem mutatkozott, mint jelenleg és még is csendesen vannak az elmék. — A parlamenti ülésnek kevés érdekléssel bírnak, csupán a felső házban vannak ollykor egy kis viták, az alsó ház ellenben sokszor igen kevesek által látogatottik. mivel tagjai többnyire elutaztak választások jó sikeréről előre gondoskodandók. Napier a londoni Marylebona részéről 1931 szavazattal kijelenté választatott. Ugy hiszik, hogy a mostani választások a ministerium részére fognak kiütni. A torypártiak minden módot elkövetnek, a whigek sészerül Cleveland herceg 100,000 font sterlinget ajánlott a választási költségek fedezésére csupán a közel szomszedságok részére.

Franciaország. (Kamara ülések) Nyárelő 18kán a pártkamra a kiadási budgetet 16 szavazattal 18 ellen elfogadá, a budget cikkelyei általában hamar elfogadtattak csupán az ujonan állítandó ezredekre nézve volt heves a vita. A kormány nyilvánította: miképen szándéka a hadsereget 60000 emberrel megkevesbiteni, ezenfelül pedig Soult azt is megjegyzé: hogy a hadi kiadási budgetet már is 80 millióval alább szállította, s reméli miképen 1843ban rendes lábra fog a budget vissza állitatni.

Oroszország. Még 1839ben koniarsky féle lengyel öszveesküves ágainak felfedezésére kirendelt biztosság folyvást áll, melly a feladott személyek vagyona azonnal zár alá veszi. Legújabban 54 személy került vizsgálat végett a biztosság elébe. Nagyobb résznek semmi vagyona ninesen, sok pedig közöttük ollyan, hogy kis-koruk lévén csak szülők által bírnak, s még is — bár szülők tudta nélkül keveredtek az öszveesküvésbe, a szülők kezén lévő minden jószág zár alá vétetett. 54 egyed között számos nő is vagyon. — A kormány egy manifestumot boesatott ki ismét a büntetések lágyítása iránt, mellyben olvashatni: 1. a halálra ítélttek minden kivétel nélkül örökös fogsággal fognak büntettetni. 2. A fenyítő házakba börtönökbe zárt, s pénz vagy testi büntetésre ítélttek pedig kegyelmet nyernek, és szabadon bocsátatnak. 3. A fenyítő háza zártak közül kivétnak a hamis pénzcsinálók, tolvajok, csalók, hamisítók, valakit nagy vétek iránt hamisan vádolók, orgazdák, a rablott vagygon eladói, megtartói, erőszakoskodók, gyilkosságban résztvevők stb.

Törökország. A kretai legújabb hírek nyárelő 4ig terjednek. Tahir basa tavaszutó 16án érkezett Sudába, mire Mustapha a sziget kormányozója tavaszutó 19kén 6000 főnyi sereggel a zendülők által elfoglalt hegyoldalra táborba szállott Canea várostól egy órányira; tavaszutó 20kán pedig az angol orosz, francia, austria és görög consulok Tahir basának átnyújtották azon utasításokat, mellyek az illető kormányoktól kretaiakhoz intézvék, és a mellyekben nyilvánítatik miképen hamis azon hír, mintha a kretaiak a felebb említett hatalmasságok segítségére számíthatnának, sőt a zendülők tettét a felebbi hatalmasságok kárhoztatják, és a fegyver letételére intetnek. Ezekhez járul még Tahir basa felszólítása is, mellyben a zendülöket engedelmességre inti, a zendülők pártján lévő idegeneknek pedig a szigetbéli távozásra nyolcz napot enged. — Nézetünk szerint a felebbi öt hatalmasság által a kretaiakhoz intézett felszólítások az illető kormányokat híven jellemzik; mert az angol consul rövid felszólítása eléggé tanúsítja az alapos számításokon épült politikáját, még az orosz consul felszólítása nem egyeb a parancsoláshoz szokott politika visszhangjánál. A francia felszólítás elég udvarias a zendülők tettét a bujtogatók vétkének felhozásával szépíteni, mindazonáltal csupa emberszeretetből a zendülöket semmi csalóka reménnyel nem kecsgetheti, sőt ajánlja, hogy a sultán nagylelkűségére legokosabb magokat bizniok. Az austriai felszólítás szelidséggel párosulva inti a kretaiakat, miképen a porta és Austria közt fennálló barátságos viszonyát fogva a zendülők törvény elleni tettét már csak rossz következtetése miatt sem helyeselhethi. A görög felszólítás leginkább a görög alattvalókhöz vagyoe intézve kik hazájuk határin túl a zendülökhöz csatlakoztak. Végül pedig Tahir basa felszólítása vagyon, melly az újabb kor szelid modorját követve elég emberileg hangzik. Mind ezekből ugy hiszük hogy azon lépések, mellyek egy emésztő beháborút okozhatnának, a lehetőségig kerülni fognak; mivel az illető kormányok elég öszintén a béke mellett nyilatkoztak. Tavaszutó 26kán a zendülők főserégét, melly 2000 főnyi lehetett, Mustapha állásából elűzte. Tavaszutó 29kén ismét vissza verettek, mire a zendülők a hegyek közé vonultak egyszersmind pedig némelylek a zendülöktől elálltak még ugyan e nap az illető hatalmasságok consulaihoz az endülöktől, felebbi felszólításokra, nyilatkozás érkezett, mellyben a consulokat kérték, hogy részükre Tahir basával konferenciát eszközöljenek, minthogy azonban egy francia s angol fregatte kormányozói által kik a zendülők táborába jöven az idegeneknek görögországba leendő átvitelére ajánloztak, — tiz napi fegyverny ugvást kértek volna, Mustapha parancsot kapott az ujonai meg támadásra, és Canea erős ágyuzásnak lön kitéve nyárelő 4kén. Görögországból számos Palikárok mentek a zendülők segítségére, sőt egy philhellen sereg is képezetett már, melly naponkint erősödik. — A török artilleriáriára nézve ugyan erősebb, de a hegyek közt nem nagy hasznát veheti.

Egyveleg. Újabb tudositás szerint a portugaliai ujministerium meg van alakítva. A spanyol pénz ügyminister végre csak ugyan kapott 7—8 millió realnyi kölcsönt, mellyből ugy gondolják 5 millio az angol legionariusok, a többi pedig a már régen fizetést nem kapott tisztviselők számára kiadatott. Madridban egy lelkész mivel a pápa allocutioját a szöszékről a népnek felolvása, hat évi számkivetésre kárhoztaték. — M'Leod ügye a közelebbi törvénykezési határ időig — mintegy negyed évre — elhalasztatott. — Mehemed Ali már előre birta másolatban az investiturai fermant, és nem igen volt megelegetve, azonban azt hiszik, hogy az adóra nézve csak ugyan tetemes Egyiptusra nézve. Kretában állomásozó francia hadi hajók azon utasítást kapták, hogy a Sultán tekintetét semmiképen ne veszélyeztessék, mindazonáltal a menekvőknek segítségükre legyenek, főképen pedig a nép kívánatai elegendőképen meghallgattassanak. — Stockholmban nyárelő 10. az országos teremben fogott a plenum plenorum tartatni, melly alkalommal a rendek által a jelen országgyűlésen alkotott 47 törvény javaslat iránt a király nyilatkozik.

Világ: politikai, tudományos, művészeti folyóirat. Ismertető: gazdasági társalappal minden héten két íven jelen meg. — Előfizethetni barátok piacán a Keeskeneti — most egyetemi — és aranyhímző utca 410dik számalatti sarokház 2dik emeletében, felévre 4 frt 48 kr., egy sor hirdetés 3 kr. pengő.

Ö cs. s a
ürült két kano
Krajcsik Ja
káptalanban o
éneklo-kanon
Cseh András
sé Medgyes
renczet méltó
röly lovagot,
kiskeresztjéve
ban gramat. i
méltóztatott le

Kossóv
Akademia tö
letének nehán
diszlebb szal
emberbarát
megyére min

HAAZA

* N. V. a r a
gyűlés alkál
kérelmek, m
áttérhetésük
biztanak meg
bi törvényes
lött a vegyes
rendelt törvé
vé most már
rendeletel
az 1831ben á
bocsátatnak
emlütünk. Egy
alakot nyere
ni; s az élel
utján eléállít
detett ki. Fi
maga csakne
megyénk tö
gondoskodni
hó, nyárelő
bőségszaruj
don, egyes s
élelmezés, a
vala, miszer
gekre kíván
sek, csak m
tattattak be
ártatlan cso
ri dologban
melly földes
tettek fel, i
késleltetik,
nak sajátitn
a kérdést t
levéltárban
kül esik. K
az urbéri pe
tettek, min
az urbéri v
utakból ki
dezése, kik
kizáratván,
tanulási p
dek, kik l
jával, elle
get, miszer
hogy a ki
sziveskedj
kerüle az
sére jutta